

en Del af dem vilde blive brødløse, hvis Toldbeskyttelsen nedsættes.

Jeg skal derefter tillade mig at omtale nogle andre Virksomheder, der føle sig meget brøstholdne og ikke ville blive bedre behandlede i det foreliggende Forslag, end de ere det i Forvejen, tværtimod. Det er dem, der tilvirke Konfektions- og Beklædningsgenstande. Forholdet er dette, at baade efter den gamle Lov og efter Toldlovforslaget lægges visse Procent, 50 à 100, til Hovedstoffets Toldsats, en Beregningsmaade, der aldrig har været tilfredsstillende, fordi den begunstiger Udlandet paa Indlandets Bekostning, og som har ført til, at der i Aaret 1906 er indført over 600,000 Pd. Konfektions- og Beklædningsgenstande. Man har i dette Ting tidligere taget Hensyn hertil og har opstillet en særlig Position for denne Industri. I Bemærkningerne til Lovforslaget staa kun ganske kort, at man ikke har kunnet tiltræde Landstingets Forslag. Men jeg spørger: Er der foretaget en omhyggelig Undersøgelse af det? Har man henvendt sig til de sagskyndige, som vilde kunne give Besked derom? Det foreliggende Forslag er uheldigere end den nugældende Toldlov, idet Beskyttelsen bliver betydelig formindsket ved, at Hovedstoffets Toldsats er reduceret, medens Procenttillæget er det samme og Tillægsstoffer og Besætning, saasom Silketøj, betydelig forhøjede. Jeg skal nævne et Eksempel paa, hvor urimeligt dette Fag bliver stillet. Et herværende Firma indførte i Fjor Silkevarer til et Toldbeløb, som efter Regeringens Forslag vilde andrage 42,000 Kr., medens man fra Tyskland ved at anbringe disse Silkevarer paa Dameoverstykker, kan indføre det samme for 15,000 Kr. — altsaa en Beskyttelse paa 27,000 Kr. for den tyske Industri, for det tyske kvindelige Haandarbejde. Det er overhovedet et Særkende ved det foreliggende Toldforslag, at man i højeste Grad rammer Kvindernes Arbejdsløn herhjemme; den kan paa forskellige Omraader være lav nok i Forvejen, men Følgerne af dette Forslags Vedtagelse ville blive, at Arbejdet glider ud af Landet, eller ogsaa maa Arbejdslønnen sættes lavere, end den er i Øjeblikket. Man kræver Valgret og Valgbarhed for Kvinderne. Jeg tror, at det var mere nødvendigt og heldigere, hvis de Partier, der staa fremmest i denne Sag, først sørgede for en forsvarlig Beskyttelse for Kvindernes Arbejde. At man ikke kan leve paa 10 Aar gamle Toldkommissionsbetænkninger, kan ogsaa følgende tjene

som Bevis paa. I tidligere Tid satte man en Ære i at sy sine Beklædningsgenstande i Hjemmet; ingen ung Kvinde eller Dame kunde tænke sig Muligheden af at købe dem færdige. Det har fuldstændig forandret sig i de senere Aar, alt købes nu færdigt og leveres i stigende Maalestok fra Tyskland, idet de indenlandske Fabrikker ikke kunne konkurrere med Udlandet paa Grund af den lave Arbejds løn der. Det er mig meddelt, at en Fabrik i Sydtykland betaler sine Arbejdsker for Syning af Underbeklædningsgenstande en Løn af 40 Pf. eller 35 à 36 Øre pr. Dag, og i Østerrig og Italien er Lønnen neppe højere. Beskyttelsen for Underbeklædningsgenstande er nu kun 4 à 5 pCt., men den vil faktisk blive betydelig mindre eller intet, naar det ny Toldlovforslag vedtages. Der er Firmaer, der ere begyndte paa den nævnte Fabrikation, men de have atter opgivet den, fordi de tjente mere ved at forskrive Varerne fra Tyskland. De havde kun et stort Arbejde med Fabrikationen og mange Ærgrelser, saa det var langt lettere at være Importører. Det kan dog umuligt være dette Tings Mening, at vi skulle skride til en Nedsættelse af Beskyttelsessatserne for det kvindelige Arbejde. Det gælder jo ikke alene det Fag, jeg har nævnt, men det gælder ogsaa andre Fag, hvor Kvinder finde Sysselsættelse, Væverier, Spinderier, Bogbinderier og en Mængde andre Fag. Bestræbelser for at skaffe bedre Arbejdsvilkaar ville sikkert hos det store Flertal af Kvinderne ude omkring i Landet finde langt, langt mere Paaskønnelse end det Arbejde, der gøres for at skaffe dem Valgret og Valgbarhed. Spørgsmaalet om Beskyttelse er i strengeste Forstand et Spørgsmaal om Arbejds løn, og det kan ikke hjælpe, at vi fra den ene eller den anden Side ensidig fremhæve Fabrikant-interesserne. Jeg taler hverken for Fabrikanternes Interesser eller Arbejdernes Interesser alene, jeg taler for Samfundsinteresser; men jeg skal nævne et enkelt Eksempel paa, hvorledes Arbejds lønsspørgsmaalet er det absolut bestemmende. En Vare, som for 30 Aar siden blev købt i Paris, blev senere fabrikeret i Berlin; saa var Berlin ogsaa for dyr, saa blev den købt i Sachsen og derefter i Bøhmen, og nu fabrikeres den i Italien, og om 5 eller 10 Aar maa vi vel til Kina eller Japan. Raamaterialet er den Dag i Dag det samme som for 30 Aar siden, der er ingen Forskel, det er altsaa et Spørgsmaal om Arbejds løn og intet andet, og at den danske Arbejder kan nøjes med den Kost,